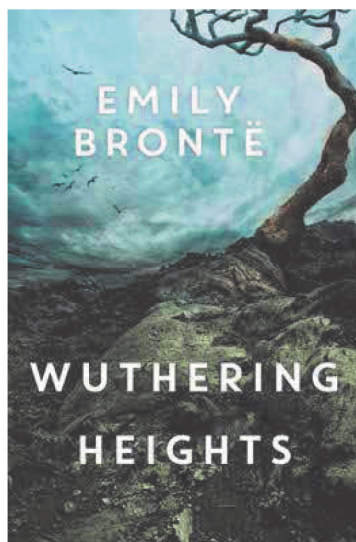

Anjet Daanje leest *Wuthering Heights*

Tekst Wytske Roodbergen

'*Wuthering Heights* van Emily Brontë is voor mij een echte klassieker. Bij verschijning in 1847 vond men het een raar, ongrijpbaar en immoreel boek, al werd het talent van de auteur wel onderkend. Het duurde jaren voor het beroemd werd. De schrijfstijl is zelfs met moderne ogen niet ouderwets, vooral in het Engels niet. Frans Kellendonk vertaalde de roman in het Nederlands, daar is de taal gedateerder. Ik las het voor het eerst op de middelbare school, voor de leeslijst Engels. Ook al begreep ik niet alles, ik vond het een intrigerend boek. Het is een vreemd, geheimzinnig verhaal over twee generaties van de families die de landhuizen *Wuthering Heights* en *Thrushcross Grange* bewonen, de Earnshaws en de Lintons. Centraal staan de fatale liefde en aantrekkingskracht tussen Catherine en Heathcliff, een geadopteerde zoon en force of nature - en Heathcliffs wraakzucht. Natuurlijk was ik

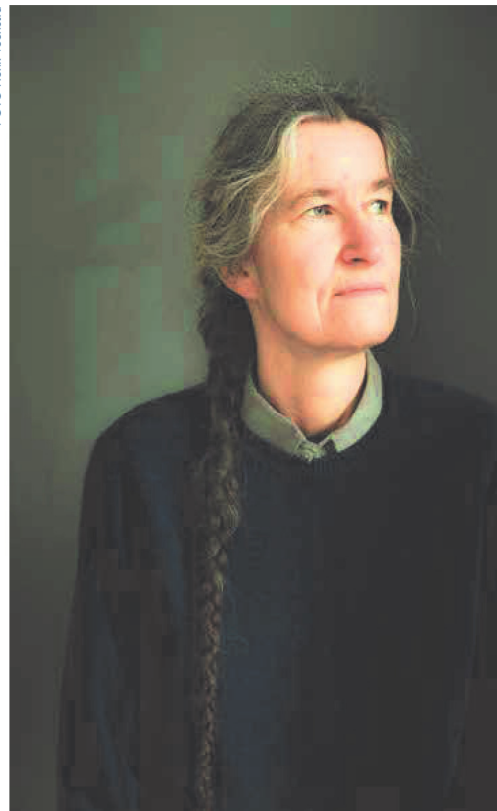
als tiener gecharmeerd van de romantische toestanden, maar het boek gaat niet over liefde. Eerder over haat en wraak. Heathcliff kon niemand vergeven en leefde twintig jaar met haat. Waarom? Degene die hij haatte, Linton, de man met wie Catherine trouwde, deed in feite niets fout. De ingewikkelde constructie met verschillende perspectieven is uitdagend en wat er werkelijk is gebeurd, is onduidelijk. Niets is zeker, we krijgen de "feiten" door via Mr. Lockwood, die interpreteert wat huishoudster Nelly Dean hem vertelt. Zij heeft alles meegemaakt en probeert haar rol in de ontwikkelingen te vergoelijken.

De stugge, zwijgzame sfeer in de roman heeft iets dreigends. Er gebeuren vreemde en wrede dingen, en als lezer krijg je het gevoel dat de natuur en de heidevelden in West Yorkshire eng en angstaanjagend zijn. In de tekst staan echter nauwelijks natuurbeschrijvingen; de meeste scènes spelen zich zelfs binnenshuis af. Het verhaal schiet heen en weer in de tijd, veel personages heten Catherine of Linton. Je moet goed opletten, als lezer.

Emily Brontë was dol op Shakespeare, en op Lord Byron. Ze had een grote fantasie en hield van het romantische en mystieke. Met haar zusjes Anne en Charlotte creëerde ze in haar jeugd een fantasiewereld waarover ze boekjes vol verhalen schreven. Emily stierf op haar dertigste, een jaar na het verschijnen van *Wuthering Heights*. Ze heeft nooit geweten hoe succesvol het boek werd en heeft er geen cent mee verdiend.

Het gezin Brontë woonde in Haworth in Yorkshire, in de pastorie woning tegenover het kerkhof. Vader Brontë was voorganger in de kerk en het gezin was behoorlijk "bijbels". Emily nam de buitenwereld vooral tot zich via de verhalen van haar vader. Yorkshire was een soort Groningen. Met stugge, hardwerkende inwoners en een no-nonsense mentaliteit. De wereld was er hard en wreed, met familievetes, dronkenschap en ophangingen. Voeg daaraan toe de geheimzinnige sfeer op de heidevelden, wat Bijbelse verhalen en Shakespeareaanse invloeden, dan begrijp je de bron van dit boek iets beter. *Wuthering Heights* is een religieus boek vol bijbelverwijzingen, waarin met de tijd een evenwicht ontstaat, na de turbulente scènes in het eerste deel. Emily kwam zelden in het dorp. Thuis schreef ze gedichten, en verhalen over hun fantasiewereld die bestonden uit een soort koningsdrama vermengd met elementen uit volksverhalen. Ze tekende ze op in boekjes zo groot als een

FOTO Henk Veenstra

Anjet Daanje

Anjet Daanje is het pseudoniem van de Groningse Anjet Den Boer (1965). Zij studeerde wiskunde en schreef al jong verhaaltjes en hoorspelen. Inmiddels is ze fulltime auteur, van romans, verhalen, gedichten en scenario's. Haar roman *De herinnerde soldaat* won de F. Bordewijkprijs 2020 en de prijs voor het Beste Groninger Boek van dat jaar en stond op de longlist van de Libris Literatuurprijs 2020. In 2004 kreeg zij het Belcampo Stipendium en haar roman *Delle Weel* werd genomineerd voor de Halewijnprijs 2012. Van deze roman verschijnt binnenkort een heruitgave bij uitgeverij Pluim. De films waarvoor zij het scenario schreef, werden in totaal bekroond met zeventien internationale prijzen, waaronder een Gouden Beer. Ze werden ook vele malen genomineerd, onder andere vijf keer voor een Gouden Kalf. Daanje schreef onder meer de zevendelige dramaserie *De geheimen van Barslet* (2012) en de speelfilm *Schemer* (2010). In mei verschenen bij uitgeverij Passage haar nieuwe roman *Het lied van ooievaar en dromedaris* en de dichtbundel *Dijende gronden*, een 'samenwerking' met Emily Brontë.

luciferdoozje. Onvoorstelbaar knap, zo'n miniaturboekje schrijven met veer en inkt. Vrouwen werden in die tijd, in het Victoriaanse Engeland van de negentiende eeuw, niet geacht boeken te schrijven. Je werd juf of gouvernante. Emily probeerde het als juf op een kostschool, maar werd ziek van heimwee. Ze verloor zichzelf en vervreemde van zichzelf. Alle zusjes schreven hun hele leven, ze publiceerden onder de genderneutrale namen Currer, Ellis en Acton Bell.

In mijn nieuwe roman, *Het lied van ooievaar en dromedaris*, vormen elf afzonderlijke verhalen één overkoepelend verhaal, gebaseerd op het leven van de Brontës. Het is een constructie met verschillende vertellers, net als *Wuthering Heights*. De lezer moet een verhaal maken van alle "feiten" die worden gepresenteerd, een eenduidige waarheid is er niet. Er zitten letterlijke verwijzingen naar *Wuthering*

Heights in, zoals het beroemde "Let me in", dat de geest van Catherine roept als ze Mr. Lockwood bezoekt in zijn droom.

Emily Brontë schreef gedichten over zogenaamde "visions", een soort trance-toestand, waarin ze probeerde te geloven dat ze contact had met het hiernamaals. Ze verloor haar moeder en zusjes als klein meisje, wellicht was dit haar manier van omgaan met de dood. Voor de dichtbundel *Dijende gronden* heb ik haar gedichten vertaald en aangevuld met eigen werk. Zo krijgt Emily een nieuw leven na haar dood, 180 jaar later is ze nog niet vergeten.

Nee, ik heb Haworth nooit bezocht. Het is een bedevaartsoord, met schattige winkeltjes en een museum in het geboortehuis van de Brontës. Ik ben bang dat het een ontvenderende ervaring zal zijn. Tienduizend mensen zoals ik, dat lijkt me vrij bizar. ●